

ԶԼՄ-ՆԵՐԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱՐԳ

1. Ընդհանուր դրույթներ

1.1. Սույն աշխատակարգը սահմանում է ՉԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի (ԴՄ) իրավասությունները, նիստերի գումարման, անցկացման, քվեարկության, եզրակացության, հայտարարության կամ փորձագիտական կարծիքի ընդունման կարգը:

1.2. Դիտորդ մարմինն ինքն է հաստատում իր աշխատակարգը, դրանում կատարում փոփոխություններ և լրացումներ:

1.3. ԴՄ-ի աշխատակարգն ու դրանում կատարված փոփոխությունները և լրացումները ուժի մեջ են մտնում ընդունման պահից, ապա վավերացվում են Ինքնակարգավորման նախաձեռնության առաջին իսկ ընդհանուր ժողովում:

1.4. ԴՄ-ի աշխատանքների հետ կապված ծախսերը կատարվում են ՉԼՄ-ների Ինքնակարգավորման նախաձեռնության անդամների, նախաձեռնությանն աջակցող կազմակերպությունների և այլ շահագրգիռ անձանց ներդրումների ու տրամադրած միջոցների հաշվին, որոնց վերաբերյալ տեղեկություն է ներկայացվում Ինքնակարգավորման նախաձեռնության ընդհանուր ժողովում:

2. Դիտորդ մարմնի կառուցվածքը և իրավասությունները

2.1. ԴՄ-ի անդամներն ընտրվում են Ինքնակարգավորման նախաձեռնության ընդհանուր ժողովում:

2.2. ԴՄ-ն ունի 14 անդամ, որոնք ներկայացնում են լրատվամիջոցների ղեկավար կազմը, լայն հասարակությունը և լրագրողական մասնագիտական հանրությունը:

2.3. ԴՄ-ն կարող է ունենալ համակարգող, որի հիմնական գործառույթը դիմում-բողոքներն ընդունելը, ԴՄ-ի նիստերը կազմակերպելը, ընդունվելիք փաստաթղթերի նախագծերն ու նիստում քննարկումների և առաջարկությունների հիման վրա դրանց վերջնական տարբերակները պատրաստելն է:

2.4. ԴՄ-ի նիստերը գումարվում են 14 անդամից առնվազն 7-ի մասնակցությամբ:

2.5. Դիտորդ մարմինը՝

ա. ընդունում և քննում է ՁԼՄ-ների կողմից Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագրի (հետագա տեքստում՝ Կանոնագիր) խախտման վերաբերյալ բողոքները,

բ. քննության արդյունքներով ընդունում և հրապարակում է եզրակացություն կամ փորձագիտական կարծիք կամ հանդես է գալիս հայտարարությամբ,

գ. իր նախաձեռնությամբ կարող է Կանոնագիրը ստորագրած ՁԼՄ-ի որևէ հրապարակման քննություն իրականացնել, եթե նկատում է էթիկական խախտում, և եթե հրապարակումը հանրային հնչեղություն է ստացել. նման քննություն սկսելուց առաջ տեղեկացնում է տվյալ լրատվամիջոցին և նրբանկատություն է դրսևորում անձանց մասնավոր կյանքի նկատմամբ,

դ. իր նախաձեռնությամբ կարող է Կանոնագրի հիման վրա իրականացնել ՁԼՄ-ների գործունեության դիտարկում և հրապարակել դրա արդյունքները,

ե. Կանոնագրի դրույթների հիման վրա մշակում է ուղեցույցներ,

զ. հանրային նշանակություն ունեցող և լրատվամիջոցների գործունեությանն առնչվող խնդիրների վերաբերյալ հանդես է գալիս հայտարարություններով,

է. իրականացնում է իր լիազորություններից և Կանոնագրից բխող այլ գործառույթներ:

3. Դիտորդ մարմնում քվեարկության և որոշումներ ընդունելու կարգը

3.1. Դիտորդ մարմինն իր աշխատանքները կազմակերպում է նիստերի միջոցով: Նիստերի նախապատրաստումը իրականացնում է ԴՄ-ի համակարգողը, իսկ նրա բացակայության դեպքում՝ անդամներից որևէ մեկը:

3.2. Դիտորդ մարմնի անդամի՝ նիստին մասնակցելու անհնարինության դեպքում, վերջինս որոշումների կայացման համար իր քվեարկելու իրավունքը կարող է լիազորել ԴՄ-ի այլ անդամի:

3.3. ԴՄ-ի որոշումներն ընդունվում են նիստին ներկա անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ, բաց քվեարկությամբ, եթե սույն Աշխատակարգով կամ ԴՄ-ի տվյալ նիստի որոշմամբ քվեարկության այլ կարգ չի սահմանվել:

3.4. Բացառիկ դեպքերում ԴՄ-ն կարող է փակ, գաղտնի քվեարկություն անցկացնելու որոշում ընդունել:

3.5. ԴՄ-ում քննարկվող որևէ հարցի վերաբերյալ անձնական շահագրգռվածություն կամ շահերի բխում ունեցող ԴՄ անդամը պարտավոր է քննարկումից առաջ այդ մասին տեղեկացնել ԴՄ համակարգողին՝ հրաժարվելով տվյալ նիստին մասնակցելուց:

4. Դիտորդ մարմնում դիմում-բողոքներն ընդունելու, քննելու և եզրակացություն կամ փորձագիտական կարծիք մշակելու, հաստատելու և հրապարակելու կամ հայտարարությամբ հանդես գալու կարգը

4.1. Անձինք և կազմակերպությունները ՁԼՄ-ների հրապարակումների դեմ ԴՄ-ին բողոք կարող են ներկայացնել տվյալ հրապարակման օրվանից հետո երեք ամսվա ընթացքում:

4.2. ԴՄ-ում բողոքի քննության և եզրակացության ընդունման առավելագույն ժամկետը երեք ամիսն է:

4.3. Դիմումը ստանալուց հետո ԴՄ-ի համակարգողը կամ անդամներից մեկը դիմողին իրազեկում է քննության ժամկետների ու ընթացակարգերի մասին:

4.4. Անձին կամ կազմակերպությանը վերաբերող և ենթադրաբար նրանց իրավունքները խախտող հրապարակումների դեմ բողոքով ԴՄ-ին կարող են դիմել միայն տվյալ անձը, կազմակերպությունը, ինչպես նաև՝ նրանց լիազորած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձինք:

4.5. ԴՄ-ն քննարկման չի ընդունում անձին կամ կազմակերպությանը վերաբերող և ենթադրաբար նրանց իրավունքները խախտող հրապարակումների դեմ երրորդ անձանց բողոքները:

4.6. ԴՄ-ն կարող է ընդունել երրորդ անձանց դիմում-բողոքը, եթե այն ներկայացնում է տվյալ ոլորտում մասնագիտացած ՀԿ-ն, և եթե բողոքը վերաբերում է տվյալ ՀԿ-ի շահառուին առնչվող հրապարակումներին:

4.7. Տեսալսողական մեդիա ծառայություններ մատուցողների գործունեությանը վերաբերող էթիկական խնդիրների առնչությամբ պատշաճ դիմող է ճանաչվում Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը («Տեսալսողական մեդիայի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով)՝ որպես ոլորտը կարգավորող պետական մարմին, որը լիազորված է նաև հետևելու այդ ՁԼՄ-ների՝ մասնագիտական էթիկայի նորմերի պահպանմանը: ՀՌՀ-ից ստացված դիմումները քննվում են գործող ընթացակարգով, ինչի արդյունքում, եթե վեճը վերաբերում է Կանոնագիրը ստորագրած հեռուստաընկերությանը կամ ռադիոընկերությանը, ԴՄ-ն տրամադրում է եզրակացություն, իսկ մյուս դեպքերում՝ փորձագիտական կարծիք, կամ հանդես է գալիս հայտարարությամբ:

4.8. ԴՄ-ն Ինքնակարգավորման նախաձեռնության անդամների կողմից Կանոնագրի խախտման վերաբերյալ բողոքների քննությունից հետո ընդունում և հրապարակում է **եզրակացություն** կամ հայտարարություն:

4.9. ԴՄ-ն Ինքնակարգավորման նախաձեռնության ոչ անդամների հրապարակումների վերաբերյալ բողոքների քննությունից հետո ընդունում և հրապարակում է **փորձագիտական կարծիք** կամ հայտարարություն:

4.10. Դիտորդ մարմինը քննության է առնում տեղեկատվության ոլորտում պաշտոնապես գործունեություն իրականացնողների մասնակցությամբ տեղեկատվական վեճերը և ըստ

անհրաժեշտության հանդես է գալիս հայտարարությամբ կամ պատրաստում և հրապարակում է փորձագիտական կարծիք:

4.11. Ինքնակարգավորման նախաձեռնության անդամ ՁԼՄ-ի դեմ բողոքի քննությունը սկսելուց առաջ ԴՄ-ն բողոքը ներկայացնող անձին առաջարկում է անմիջապես դիմել հրապարակումը իրականացրած լրատվամիջոցին, կամ ինքն է իր նախաձեռնությամբ դիմում տվյալ ՁԼՄ-ին՝ առաջարկելով վեճը լուծել պատասխան կամ հերքում հրապարակելով կամ այլ կերպ ենթադրյալ խախտումը վերացնելով:

4.12. Սույն հոդվածի 4.9 կետով նախատեսված դեպքերում տվյալ ՁԼՄ-ին դիմելուց բողոքարկող անձի հրաժարվելու կամ ենթադրաբար խախտում թույլ տված ՁԼՄ-ից պատասխան չստանալու դեպքում ԴՄ-ն իրականացնում է քննություն և դրա հիման վրա ընդունում եզրակացություն:

4.13. Նախաձեռնության անդամ չհանդիսացող ՁԼՄ-ների հրապարակումների վերաբերյալ բողոքները կարող են քննվել տվյալ լրատվամիջոցի համաձայնության դեպքում: Այսուհանդերձ, տվյալ ՁԼՄ-ի համաձայնության բացակայության դեպքում ԴՄ-ն իրեն իրավունք է վերապահում ներկայացնել փորձագիտական կարծիք հրապարակման վերաբերյալ՝ տարածելով այն իրեն հասանելի միջոցներով:

4.14. Դիտորդ մարմնի եզրակացություններն ու փորձագիտական կարծիքներն ընդունվում են Հայաստանի լրատվամիջոցների և լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագրի, ՀՀ իրավական ակտերի, ինչպես նաև միջազգային իրավական ակտերի և դատական նախադեպերի հիման վրա:

4.15. ԴՄ-ի եզրակացություններն ու փորձագիտական կարծիքներն ուղարկվում են գործով ներգրավված կողմերին, ինչպես նաև կարող են հրապարակվել լրատվամիջոցներում և տեղադրվել ինտերնետային կայքերում:

4.16. Ինքնակարգավորման նախաձեռնության անդամ ՁԼՄ-ի կողմից ԴՄ-ի ընդունած եզրակացությունը չհրապարակելու դեպքում տվյալ ՁԼՄ-ն նախազգուշացվում է այդ մասին:

4.17. Սույն հոդվածի 4.16 կետով նախատեսված նախազգուշացումից հետո էլ եզրակացությունը չհրապարակելու դեպքում տվյալ լրատվամիջոցի անդամությունը ՁԼՄ-ների ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը կասեցվում է: Անդամության կասեցման փաստը արձանագրվում է Դիտորդ մարմնի առաջին իսկ նիստին: Եթե մինչև Ինքնակարգավորման նախաձեռնության առաջիկա Ընդհանուր ժողովը տվյալ ՁԼՄ-ն իրեն վերաբերող եզրակացությունը չի հրապարակում, ապա Ընդհանուր ժողովը դադարեցնում է նրա անդամությունը Ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը: ԴՄ նիստի և Ընդհանուր ժողովի միջև ընկած ժամանակահատվածում տվյալ ՁԼՄ-ն հնարավորություն ունի վերականգնելու իր անդամությունը Ինքնակարգավորման նախաձեռնությունում՝ կատարելով ԴՄ եզրակացության հրապարակման իր պարտականությունը և տեղեկացնելով դրա մասին հանրությանը՝ ԴՄ-ի հետ համաձայնեցված տեքստով:

4.18. Այն դեպքում, երբ բողոքը ԴՄ-ին ներկայացնելուն զուգահեռ բողոք ներկայացնող անձը նույն հիմքով դիմում է դատարան, ԴՄ-ն կասեցնում է բողոքի քննությունը մինչև դատարանի

վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը: ԴՄ-ն վերսկսում է բողոքի քննությունը միայն այն դեպքերում, երբ իր եզրակացությունը կամ կարծիքը դատաքննության համար կարևոր է, կամ երբ դատարանի վճիռը չի բավարարում կամ մասամբ է բավարարում անձին, և նա դիմում է քննությունը վերսկսելու խնդրանքով:

4.19. Այլ երկրների ՁԼՄ-ների կողմից լրագրողական էթիկայի կանոնների խախտման վերաբերյալ ԴՄ-ին հասցեագրված բողոքի առկայության դեպքում վերջինս դիմում է տվյալ երկրի ինքնակարգավորան մարմնին կամ Ինքնակարգավորման կազմակերպությունների ցանցի Քարոզչության դեմ պայքարի խորհրդատվական հանձնաժողովին:

*Սույն աշխատակարգն ընդունվել է ՁԼՄ-ների էթիկայի Դիտորդ մարմնի
2018թ. մարտի 16-ի նիստում:*

*ԴՄ աշխատակարգը խմբագրվել և լրացվել է Ինքնակարգավորման նախաձեռնությանը
միացած ՁԼՄ-ների ղեկավարների և լրագրողական կազմակերպությունների
ներկայացուցիչների 2021թ. մայիսի 15-ի ժողովում:*